

Cultura i valors ètics – Anàlisi del film "Viven"

FICHA TÉCNICA:

Títol: "¡Viven!" (Paramount Pictures & Touchstone Pictures.). **Director:** Franck Marshall. **Any:** 1993. **Duració:** 121 m. **Argument:** El Dv. 13 d'octubre de 1972, un fet real va commocionar el món. Un avió s'havia estrellat en el cor mateix dels Andes.

Després de vuit dies d'intensa recerca sense resultats, es van donar per morts tots els passatgers. Deu setmanes després del desastre, dos joves supervivents arribaven a un poble andí amb la increïble notícia que acabaven de creuar els Andes a peu i que després de setanta dies a la neu perpetua de la cordillera, encara hi havia catorze supervivents. Estaven vius, però el preu va ser el de cometre un acte que va donar lloc a polèmiques i passions.

L'activitat, amb **C** i **C** **Clau al final del document,** comença amb la projecció de la pel·lícula per part del professor: es pot anar parant, comentant i resolent les preguntes. Es pot visionar els següents reportatges a l'aula per a informació:

<https://www.youtube.com/watch?v=DwQ9dEYaID0> (10 min.)
<https://www.youtube.com/watch?v=Z4bLqniFx7A> (10 min.)
<https://www.youtube.com/watch?v=HQo2-MNBHmo> (50 min.)

Els fets.

Completeu els llocs buits amb els següents conceptes.

Santiago de Chile – allau – 45 – equip de rugby uruguaià – cua – Vall de les llàgrimes – Andes – instint – 571 – 13 d'octubre de 1972 – 16 – carn – llaminadures

L'accident aeri dels _____, també conegut per l'accident del vol ____ de la Força Aèria Uruguaiana, tingué lloc el divendres _____, quan un avió que transportava un _____ a _____ per disputar un partit va tenir un accident aeri a la serralada dels Andes, prop de la frontera entre Xile i Argentina. A una vall anomenada posteriorment _____.

En l'accident només van sobreviure ____ de les ____ persones que hi havia a bord (40 passatgers i 5 tripulants), el qual van sobreviure 72 dies al mig de les muntanyes. Es van refugiar de les baixes temperatures i de la meteorologia andines en el fuselatge de l'avió, que no havia quedat gaire malmès en l'accident. La manca d'aliments i l'_____ de supervivència els va portar a menjar _____ humana dels morts en l'accident.

Unes setmanes després del accident es va produir una _____ que va provocar la mort d'alguns membres més i uns dies després van trobar a un o dos kilòmetres la _____ de l'avió on hi havia algunes _____ i roba.

L'inici de la pel·lícula.

De quina ciutat a quina altra havia de viatjar l'equip de rugby? Quina trajectòria va fer l'avió? Què hi ha entre els tres països que s'ha de creuar? Redactar la resposta i assenyalar-ho tot al mapa.

Durant el vol.

2) El copilot diu al pilot "Vola sobre la tempesta". Què li contesta aquest?

1) Que fan els protagonistes durant el vol?

3) A què es deu l'accident segons el que veim a la pel·lícula?

L'accident.

4) L'accident tingué lloc a 4200 m. d'altitud. Descriviu com es va produir:

5) Què fa cada personatge durant l'accident?

6) Les restes de l'avió quedaren a 3500 m., sovint al film es veu la fotografia de l'avió en perspectiva com un puntet en la neu. Descriviu el paisatge on queda l'avió:

La supervivència.

7) El primer, atendre els ferits. Com s'organitzen? Quines situacions us han cridat l'atenció i per què?

8) El pilot agonitzant els demana de treure un revòlver. Ells li diuen *Me temo que en eso no podemos ayudarle*. Què vol dir aquesta frase? Per què no l'ajuden? Què hauríeu fet vosaltres?

9) Quina diferència hi ha entre *suïcidi* i *ajudar a morir*? Per què?

10) Com reacciona en concret cada u després de l'accident al film?

Observeu aquesta imatge:

11) El rai de la Medusa és una pintura del pintor francès Théodore Géricault, pintada el 1819. El tema del quadre fa referència al naufragi d'un vaixell francès, La Medusa, a les costes africanes, en el qual la immensa majoria dels viatgers va morir. El quadre és una mostra de les diferents actituds humanes davant l'adversitat i la supervivència. Com reaccionaríeu si us passés i perquè?

12) El pensador holandès Baruch de Spinoza (1632) Va dir que a la vida qui es mou entre l'esperança i la por està condemnat a ser un infeliç. Té raó? Per què creieu que aquestes actituds no són adequades per a la vida?

13) Els supervivents esperen ser rescatats però què escolten a la ràdio? Què passa aleshores? L'esperança fins on els és positiva però a partir de quan els resulta perjudicial?

14) Descriviu com organitzen el racionament de menjar.

15) Expliqueu com afronten les nits a 3500 m. d'altitud.

16) Molts dels protagonistes tenen creences religioses i atribueixen el que els passa a la seva relació amb Déu. Escriviu la frase que explicaria el que els ha passat segons:

a) El destí: *Tot això estava escrit. Havia de passar per força. Estem determinats pel destí.*

b) L'atzar:

c) La causalitat:

d) La divinitat:

e) La culpabilitat:

f) L'oració i els miracles:

g) La responsabilitat:

17) Quines d'aquestes frases que heu escrit estàn més relacionades amb l'ètica i per què?

18) La pel·lícula mostra diverses actituds humanes davant l'adversitat. Identifiqueu què fa cada personatge assignant números i explicant a sota una anècdota que us hi faci pensar.

1) La paciència de qui té els __El mecànic
peus congelats

2) La voluntat de suïcidi. __Roberto
Canesa

3) Voluntat d'organització. __Javier i
Liliana

4) Esforç de superació. __El pilot

5) Ironia i bogeria real o __Nando
fingida.

6) Projectes de futur de parella. __Carlitos

7) Actitud mística i d'oració. __Antonio

8) Actuar a la pràctica per
salvar-se. __Susana

19) L'ètica parla de l'elecció a l'hora de fer les nostres accions. Escriviu tres grans eleccions que creieu que es fan en aquest film.

- a)
- b)
- c)

20) Assigneu quina definició és correcte respecte el tema de Déu i apunteu després situacions en que es vegi què creuen o no els diferents personatges. Com es relaciona aquest tema amb la pel·lícula?

1) Agnosticisme Situacions:	___Creure en un Déu que és causa de tot el que ens passa i que si resem ens pot salvar.
2) Fideisme Situacions:	___No hi ha cap déu o divinitat que sigui responsable de les nostres vides i que ens premiï o salvi.
3) Ateïsme Situacions:	___Postura ètica i filosòfica que no considera ni l'existència ni la no existència de Déu, per jutjar que la profunditat i la dificultat d'aquest tema, excedeix les capacitats del coneixement humà. Les preocupacions humanes han de ser més al nostre abast.

21) Davant el que ens passa a la vida som lliures o estem determinats? I a l'hora de triar entre diverses accions? Per què?

22) Existeixen varies eleccions a la pel·lícula? O només una única elecció i crucial? Comenteu la frase *Els protagonistes no decideixen menjar carn humana, decideixen sobreviure.*

23) Davant la decisió de menjar carn humana, els protagonistes són *lliures* o *estàn obligats* a fer-ho? Redacteu, argumenteu i raoneu la resposta:

24) Aquesta decisió és justificable? És reprovable? Per què?

25) Què penseu de les següents frases de la pel·lícula?

—Roberto: *Cortaré carne de los pilotos, después de todo ellos nos metieron en esto.* Parentiu llunyà? Venjança?

—*¿Qué será de nuestra inocencia si vivimos como caníbales?* Busqueu sinònims aquí d'innocència. A què es refereix?

—*El alma no está en esa carne humana...* Menjar l'ànima o menjar el cos? Per què?

—*¿Qué diremos a nuestras familias?* I què dirien les famílies si els ho diuen?

—*Aquí estamos solos, ...nosotros no podemos decidir una cosa así.* (en referència a l'absència de preceptes o normes morals davant la situació de menjar o no menjar carn humana). És que estem sols a tot arreu i estem condemnats a decidir?

26) Quin és el sentit de la frase del pensador existencialista Jean Paul Sartre: *l'ésser humà està condemnat a ser lliure?*

L'experiència de l'antropofagia i l'existència humana.

Els supervivents de l'accident dels Andes lliguen el fet de poder seguir existint a l'haver menjat carn humana durant dies.

27) En quins aspectes pot ser i canviar la vida d'algú l'haver viscut l'experiència dels Andes i l'haver menjat carn humana en particular per a sobreviure?

28) Alguns dels supervivents van necessitar ajuda psicològica. Per a què creus? Pot seguir essent *normal* la vida d'aquests individus després d'haver estat tant prop de la mort seva i d'altres?

Llegiu el següent text:

*En Papúa Nueva Guinea, entre los años 50 y 60, se observó que los miembros de la tribu Fore **morían de lo que se pensó originalmente que era una enfermedad genética.** La enfermedad impedía a*

la persona hablar, comer y caminar, hasta que, finalmente, moría con grandes temblores.

El Instituto neurológico nacional de Estados Unidos tenía un interés especial en esta rara enfermedad cerebral, y **al estudiarla descubrieron que se trataba de un agente infec**

KURU

- El Kuru es una enfermedad neurodegenerativa y fatal que se daba entre los nativos de la tribu Fore de Papua, Nueva Guinea debido a practicas caníbales.
- La enfermedad está producida por un prión y era frecuente en las mujeres y los niños, que eran los que comían el cerebro y las vísceras del cadáver.
- Fue erradicada en el año 2006 al suprimirse los rituales caníbales, aunque siguieron apareciendo casos años después

La tribu había parti en el canibalismo ritual. Cuando una persona moría, las mujeres preparaban el cadáver para su 'degustación', eliminando brazos y pies, desnudando los músculos de las extremidades y como cierre, el cerebro a modo de manjar.

La enfermedad se transmite, y **se genera a consecuen de consumir tejidos cerebrales de personas difuntas.** Se conoce como Kuru y está causada por una proteína prión similar al de las vacas locas.

29) Quina diferència hi ha entre *antropofagia* i *canibalisme ritual*? Què estudia l'*antropologia*?

30) El canibalisme és un tabú a moltes cultures. Busqueu què és un *tabú* i què és el *tabú de l'incest*?

31) Menjar animals és una forma de canibalisme? Hauria d'estar prohibit? Per què? És ètic menjar animals que senten?

32) Busqueu comportaments *tabú* a altres cultures i comportaments *tabú* a la nostra. Es poden jutjar? Compareu els diferents costums i digueu què és el *relativisme cultural*.

33) Considerem el no menjar carn humana un senyal de *civilització* o *cultura*. Completeu la frase: *A major grau de civilització o cultura,*

menor grau de...

34) Què és la civilització? Relacioneu i definiu *civilització, cultura, moralitat, ètica*. Es pot ser dins a la civilització i no ser civilitzat?

35) En quines ocasions es poden haver donat episodis d'*antropofàgia*?

36) Podeu fer un esforç d'imaginació i posar-vos en el lloc dels supervivents? Què faríeu? Què triaríeu? Com actuaríeu?

37) Compareu aquestes dues imatges: Què us fan pensar?

Els Andes, 1972

Vegeu vídeos de 40 anys després:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZWkF5AtcaSU>
(6 min)

http://internacional.elpais.com/internacional/2015/02/10/actualidad/1423585520_267728.html

A l'actualitat

38) Us ha agradat el film? Per què? És realista, exagerat, versemblant? Com és la seva estètica?

Activitat per a 3r i 4t d'ESO, s'assenyalen els conceptes clau (CC.) més adients en negra.

Dimensió personal

Competència 1: CC. 1, 2, 3, **6**
Competència 3: CC. **12, 13, 14, 15**
Competència 4: CC. **16, 17, 18, 19, 20**

Dimensió interpersonal

Competència 5: CC. 21, 22, **23, 24, 25**
Competència 6: CC. **26, 27, 28, 29**

Dimensió socio-cultural

Competència 7: CC. **31, 32, 33**
Competència 9: CC. 36, 40
Competència 10: CC. 42, **43**